

Representantforslag 110 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Svein Flåtten, Gunnar Gundersen, Elisabeth Aspaker, Øyvind Halleraker og Lars Myraune

Dokument 8:110 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Svein Flåtten, Gunnar Gundersen, Elisabeth Aspaker, Øyvind Halleraker og Lars Myraune om en ny giv for små- og mellomstore bedrifter

Til Stortinget

Bakgrunn

Det gode samfunn skapes og utvikles nedenfra. Med innsatsen fra enkeltmennesker og enkeltbedrifter som fundament, skapes verdier, velstand og velferd for storsamfunnet. I de små og mellomstore bedriftene er det mange gründere og aktive eiere, mennesker med et ønske om å være en positiv kraft i sine lokalsamfunn. Dessverre opplever mange at byråkrati, skjemavelde og kontroll begrenser mulighetene for å etablere trygge arbeidsplasser. Forslagsstillerne vil lette hverdagen for gründere og de som driver små og mellomstore bedrifter. Fremfor å bli møtt med mistenksomhet skal de møtes med en positiv holdning og gis frihet til å skape verdier for samfunnet.

En stor del av grunnlaget for norsk økonomi stammer fra den betydelige verdiskapingen som finner sted i alle landets små og mellomstore bedrifter. Uten aktiviteten i disse bedriftene blir det umulig å oppnå høy sysselsetting, trygge arbeidsplasser og et mangfoldig næringsliv. De små og mellomstore bedriftene er også avgjørende for målet om å sikre bosetting i hele landet. En god næringspolitikk er den beste distriktpolitikk.

Den norske modellen

Den norske modellen har vært et godt grunnlag for verdiskaping. Den kombinerer en grunnleggende

trygghet med fleksibilitet og frihet for enkeltindivider. Trygghet for fremtiden skapes best gjennom kunnskap og konkurransekraft. Norges fremtidige velferd er avhengig av at samfunnet klarer å få kunnskapsrike mennesker til å arbeide i et konkurransekyktig næringsliv. Verdier må skapes før de kan deles. Det er dette som er nøkkelen til bærekraft for den norske modellen. Svært mange av de arbeidsplassene som landet har behov for i fremtiden, er ennå ikke etablert.

Fleksibilitet og trygghet er viktig både for arbeidstakere og for bedriftene. Det er av stor betydning at arbeidsmiljøloven sikrer disse hensynene. Bedriftenes behov har endret seg de siste 10 til 15 årene ettersom nye bransjer har vokst frem. Det er for eksempel store ulikheter i arbeidsform mellom en tradisjonell industribedrift, et konsulentselskap og et sykehjem eller en omsorgsbedrift. Folks behov og ønsker er også i endring. Forslagsstillerne mener derfor det er behov for tilpasninger i arbeidsmiljøloven for å sikre både arbeidstakernes og bedriftenes behov, blant annet for å skape mer fleksible turnusordninger. Forslagsstillerne viser til at representanter fra Høyre vil komme tilbake til disse spørsmålene ved behandling av andre saker.

I februar 2012 presenterte Norsk Industri sitt konjunkturbarometer. Tallenes tale var klar. Todelingen i norsk industri blir stadig mer merkbar. Oljerelaterte næringer vokser raskt, delvis på grunn av en rekordsterk oljepris. Andre bransjer, som treforedling, IT, smelteverk og verkstedindustri, må konkurrere på tøffe vilkår grunnet en sterk krone, sviktende etterspørsel og sylskarp internasjonal konkurranse. Et særnorsk høyt kostnadsnivå og skatter svekker bedriftenes konkurransevne. Spesielt små- og mellomstore bedrifter merker dette presset. Selv om bedriften er bunnsolid, gir mangel på konkurransekraft et

svekket utgangspunkt i kampen mot svært tilpassningsdyktige internasjonale rivaler.

Orden i økonomien og investere for fremtiden

Gode generelle vilkår for næringsvirksomhet er viktig. Forslagsstillerne vil understreke viktigheten av å holde orden i økonomien og investere for fremtiden. Det er avgjørende for å kunne gi næringsliv og privatpersoner forutsigbare renter og stabil inflasjon. Pengene som brukes over statsbudsjettet må i større grad investeres for fremtiden. Det gjøres best ved å satse på forskning, utdanning, infrastruktur samt vekstfremmende skattelettelse. Forslagsstillerne viser til at det var enighet om dette da handlingsregelen for bruk av oljepenger ble etablert, men vil påpeke at Stoltenberg II-regjeringen har forlatt denne målsettingen. For å trygge den fremtidige verdiskapingen og velferden er det avgjørende å sikre vekstkraften i fastlandsøkonomien. Forslagsstillerne vil derfor vri oljepengebruken mot investeringer i kunnskap, infrastruktur og vekstskapende skattelettelse.

Oljeeventyret har gitt oss petroleumskompetanse i verdensklasse og stor velstand, men det kan være lett å glemme at norsk økonomi handler om mer enn den omfattende olje- og gassnæringen. Næringslivet i Norge er svært mangfoldig og bør fortsette å være det. Langs vestlandskysten finner man fremdeles møbelsnekkerier og tekstilindustri. På Sørlandet er det fortsatt mange mekaniske verksteder, og på hele Østlandet er treforedling en viktig aktivitet. Over hele landet er små tjenesteytende bedrifter viktige, og Norge har også en betydelig IT-næring. Norge trenger mange ben å stå på i fremtiden, og små- og mel-

lomstore bedrifter skaper grunnlaget landet skal bygge fremtiden på.

Små- og mellomstore bedrifter er et økonomisk fundament for mange lokalsamfunn. Disse bedriftene er mer enn bare en arbeidsplass. Ofte er en liten hjørnesteinsbedrift midtpunktet i en bygd. Det er en viktig samlingsplass og en sosial arena. Livskraftige lokalsamfunn trenger solide og levedyktige arbeidsplasser.

Forslagsstillerne mener dagens rammevilkår ikke sikrer tilstrekkelig konkurransekraft for små- og mellomstore bedrifter. Ved å fremme innholdet og forslaget i dette dokumentet, vil forlagsstillerne gi små- og mellomstore bedrifter i Norge en ny giv.

Små- og mellomstore bedrifter

Norsk næringsliv består av rundt 489 000 bedrifter. Begrepet små- og mellomstore bedrifter (SMB) blir ofte brukt om foretak med under 100 ansatte. Norges forskningsråd bruker denne grensen for SMB i sin årsrapport. Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) avgrensner også SMB til under 100 ansatte. Bedrifter med færre enn 100 ansatte utgjør hele 99,5 pst. av norsk næringsliv, og står for over halvparten av omsetningen og sysselsettingen. 40 pst. av norske bedrifter har mellom 1 og 100 ansatte.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har ingen entydig avgrensning av definisjonen på SMB. SSBs statistikk er delt inn etter størrelse (1–4 ansatte, 5–9 ansatte osv.). EU har imidlertid en klar avgrensning for små og mellomstore bedrifter som til en viss grad brukes i Norge:

Selskapsstørrelse	Ansatte	Omsetning	eller	Balanse
Mellomstor	< 250	€ 50 mill.		€ 43 mill.
Liten	< 50	€ 10 mill.		€ 10 mill.
Mikro	< 10	€ 2 mill.		€ 2 mill.

EU-definisjonen er viktig, fordi den angir en EØS-relevant grense for hva slags virkemidler som kan brukes til å støtte denne typen bedrifter. Skattefunn-ordningen, et program som ble innført av forrige borgerlige regjering for å stimulere til innovasjon, opererer for eksempel med disse EU-definerte SMB-kriteriene.

SMB-er står for en svært viktig del av verdiskapingen i Norge. SSB har beregnet verdiskapingen (bruttoproductet) i norske bedrifter gruppert etter antall ansatte.

Antall ansatte	Andel av bruttoprodukt
0–99	39 pst.
100+	17 pst.
Ufordelt	44 pst.

Oversikten fra SSB viser at det er forskjeller innenfor hver enkelt næring både når det gjelder størrelse på bedriftene og hvorvidt små- og mellomstore bedrifter bidrar til verdiskaping. Innenfor næringene industri samt post- og telekommunikasjon er det klart at de større bedriftene bidrar mest til verdiskapingen. Når det gjelder industrien, er det selskapene med over 100 sysselsatte som bidrar med over halvparten av verdiskapingen. I sektoren post- og telekommunikasjon er andelen enda høyere. Her bidrar faktisk selskap med mer enn 100 sysselsatte til 2/3 av verdiskapingen. Situasjonen er ulik i varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet, bygg og anlegg og forretningsmessig tjenesteyting. Her bidrar små- og mellomstore bedrifter mest. I disse næringene står bedrifter med under 100 sysselsatte for rundt 80 pst. av verdiskapingen. De store sektorforskjellene understreker hvor

vesentlig det er å skape gode, generelle rammevilkår som favner bredt.

Små- og mellomstore bedrifter utgjør en viktig del av sysselsettingen i privat sektor. Rundt 1,1 millioner sysselsatte personer i privat sektor jobber i små eller mellomstore foretak, det tilsvarer 61,3 pst. av den totale sysselsettingen i privat sektor. Totalt er fordelingen slik:

Antall sysselsatte	Antall foretak	Prosentandel
Ingen sysselsatte	129 466	32,2
1–4 sysselsatte	217 714	54,1
5–9 sysselsatte	27 703	6,9
10–49 sysselsatte	23 371	5,8
50–99 sysselsatte	2 112	0,5
100–249 sysselsatte	1 213	0,3
250 sysselsatte og over	641	0,2
Total	402 220	100

Kilde: SSB

Skatter og avgifter

Det er viktig at skattepolitikken bidrar til å gjøre det mer lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser og ikke svekker bedriftenes konkurransevne. I dag er det mange små og mellomstore bedrifter som opplever å ha en ryggsekk fylt av særnorske skatter og avgifter når de hver dag er ute og kjemper mot tilpassningsdyktige internasjonale konkurrenter. Nøkkelen blir å skape mer, ikke skatte mer. Forslagsstillerne vil trappe ned den særnorske formuesskatten. Det er spesielt påtrengende å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital. Formuesskatten innebærer at den effektive skatten på kapitalavkastning i Norge er svært høy for enkelte typer investeringer. Den fører til skattemotiverte kapitalplasseringer ved at ulike typer kapital forskjellsbehandles. Over tid svekker dette norsk eierskap. Norske eiere får en ulempe sammenlignet med utlendinger. For små- og mellomstore bedrifter er det største problemet at formuesskatten må betales selv om bedriften ikke går med overskudd. Ofte må eierne belaste bedriften sin ved å ta ut utbytte ene og alene for å finansiere betalingen av personlig formuesskatt. Noen ganger må slikt utbytte gjeldsfinansieres. På sikt skaper dette en uheldig gjeldsbyrde for små- og mellomstore bedrifter. Formuesskatten fører til høy effektiv skatt på avkastningen fra ulike investeringer og kapitalplasseringer.

Eiendel/aktivum	Effektiv skattesats uten formuesskatt	Effektiv skattesats med formuesskatt
Bankinnskudd	56 pst.	113 pst.
Aksjer (i en bedrift)	56 pst.	113 pst.

Kilde: OECD-rapporten «Tax Reform in Norway – a Focus on Capital Taxation»

Mange små- og mellomstore bedrifter er familieeide. Å gjennomføre et generasjonsskifte blir ofte en utålelig økonomisk byrde på grunn av arveavgiften. Denne avgiftsbelastningen gjør at mange familiebedrifter blir solgt ut av familien med det resultat at lokal eierskap går tapt. Lokalt basert eierskap har mange fordeler. Rundt om i landet er det mange familiebedrifter som gjennom flere generasjoner har trygget arbeidsplasser og investert i sitt lokalsamfunn. Mens det offentlige ofte tilbyr hjelp når bedrifter skal starte opp, bidrar det offentlige utelukkende med en avgift når et generasjonsskifte skal gjennomføres. Forslagsstillerne vil legge til rette for familieeide bedrifter og lette generasjonsskifte gjennom å fjerne arveavgiften.

Medeierskap

Internasjonalt har det de siste tre år blitt stadig mer utbredt med ordninger som legger til rette for at ansatte skal kunne bli medeiere i egen bedrift. Forskning og undersøkelser har vist at ansattes medeierskap har positive konsekvenser for både arbeidsmiljø og bedrifters konkurransevne.

Av den grunn har mange land utformet regelverk og skatteregler som tilrettelegger for og motiverer ansatte til å kjøpe aksjer i bedriften sin. Forslagsstillerne viser til at Høyres representanter alltid har vært opptatt av maktspredning og selveierdemokrati. Å legge til rette for at flere medarbeidere kan bli medeiere er en videreføring av denne linjen. Forslagsstillerne vil stimulere betydelig sterkere til slikt medeierskap enn det gjøres i Norge i dag.

Norges fremtidige rikdom vil være avhengig av at samfunnet bruker de ressursene som ligger i kompetente arbeidere. Små- og mellomstore bedrifter i mange ulike næringer vil være viktig for å sikre konkurransevnen til norsk næringsliv. Ved å la medarbeiderne ta en mer aktiv del i bedriften de arbeider i, skapes insentiver for innovasjon og lønnsomhet. Særlig bedrifter i IKT-sektoren har gode erfaringer med mer aktiv deltakelse av sine medarbeidere.

Skattestimulans ved kjøp av aksjer i egen bedrift vil bidra til økt forståelse for verdiskaping, og fribeholdet bør derfor heves, i første omgang til 10 000 kroner.

Forenkling

Mange gründere og ledere av små og mellomstore bedrifter sliter med et omfattende skjemavelde og mange pålegg til virksomheten. Verdifull tid som gjerne skulle vært brukt til å trygge arbeidsplasser og skape verdier må brukes til å fylle ut skjemaer. Mange opplever at de møtes med mistenksomhet og kontroll. Forslagsstillerne vil lette byrdene og gjøre hverdagen enklere for små- og mellomstore bedrifter.

Det er et faktum at norske bedrifter hvert år må bruke store ressurser på å etterleve offentlige krav og

regler. Nærings- og handelsdepartementet har anslått at bedriftenes samlede administrative kostnader knyttet til etterlevelsen av disse forholdene beløper seg til rundt 54 mrd. kroner årlig. Denne vesentlige administrative byrden svekker konkurransekraften til norsk næringsliv. En reduksjon av administrative kostnader vil kunne frigjøre ressurser til viktig verdiskaping. Stadig strengere regler og omfattende kontroll dreper også nye initiativ. EU og de fleste europeiske land har satt seg høye ambisjoner for reduksjon i bedriftenes administrative kostnader knyttet til offentlig pålagte krav og regler. Flere land har allerede kommet godt i gang og oppnådd gode resultater.

De borgerlige regjeringene i Danmark og Sverige var tidlig ute med konkrete forenklingsmål for reduksjon av næringslivets administrative kostnader. I Danmark ble de administrative kostnadene redusert med 25 pst. (ca. DKK 7,7 mrd.) i perioden 2001–2010. Blant annet ga en forenkling av selskapslovgivningen en reduksjon på DKK 87 mill. kroner. I Sverige er bedriftenes administrative kostnader redusert med 11 pst. brutto. Svenske myndigheter har et mål om 25 pst. reduksjon mellom 2006 og 2012, men her er målperioden nylig blitt forlenget. Også Nederland har hatt et mål om å redusere de administrative kostnadene. Disse skulle kuttes med 25 pst. over tidsrommet 2003–2007. Dette målet ble innfridd, og nå har nederlenderne startet sin andre forenklingrunde.

Forenkling er spesielt viktig for små- og mellomstore bedrifter. For en liten bedrift uten store støtteavdelinger er det viktig at møtet med det offentlige blir så enkelt som mulig. Med dagens teknologi er det for eksempel mulig å lage skreddersydde løsninger for oppgaveflyt i Altinn-portalene. Slik kan hver bedrift bli garantert at de riktige skjemaer blir sendt inn. Men slik brukervennlighet for bedriftene i møtet med det offentlige blir ikke prioritert i tilstrekkelig grad av den rød-grønne regjeringen.

I Norge tok regjeringen Bondevik II initiativ til en kraftig reduksjon i de administrative kostnadene for næringslivet. I 2002 ble handlingsplanen «Et enklere Norge» lagt frem. Siden ble denne planen fulgt opp med nye forenklingsmål for perioden 2005–2009. Daværende næringsminister Børge Brende satte et klart mål: Næringslivets administrative kostnader skulle reduseres med 25 pst. innen 2012. Da regjeringsskiftet var et faktum, ble ikke denne planen fulgt opp.

Representanter fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre fremmet 11. april 2012 en rekke forenklingforslag som alle hadde som formål å redusere den administrative byrden for næringslivet. I Dokument 8:97 S (2011–2012) ble det foreslått å redusere oppbevaringsplikten for regnskapsdokumenter fra ti til fem år. Videre ble det i Dokument 8:98 S (2011–2012) fremmet forslag om en klar resultatmåling av regjeringens arbeid med for-

enkling. I Dokument 8:99 S (2011–2012) ønsket forslagsstillerne å etablere et eget «regelråd» etter modell av tilsvarende organ i Sverige. Regelrådet skal ha til hovedoppgave å vurdere utformingen av forslag til nye regler og endringer i eksisterende regler som kan få betydning for bedriftenes administrative belastninger, konkurransefortrinn eller øvrige forhold. Regelrådet skal ta stilling til om forvaltningen har gjennomført tilstrekkelige konsekvensutredninger av reglene og gjøre selvstendige vurderinger om reglene virker etter sin hensikt.

Dokument 8:96 S (2011–2012) inneholdt 30 konkrete forenklingforslag. Forenklingene omfattet rapportering, skjemaer og regelverk innenfor svært mange saksfelt, blant annet:

- Innrapportering, Altinn
- Toll
- Skatteregler
- Revisjon
- Regnskap og bokføring
- Aksjelov

Samlet vil alle forslagene omtalt i dette avsnittet styrke små- og mellomstore bedrifter ved at mindre ressurser må brukes på myndighetspålagte oppgaver.

Innovasjon

Mange av de nye bedriftene i Norge er kunnskapsbedrifter. Videre satser etablerte bedrifter i økende grad på fornyelse gjennom å utvikle kompetanse og ny teknologi. Det høye kostnadsnivået i Norge gjør at man må øke produktiviteten og bli mer innovative.

For å legge bedre til rette for forskning og utvikling i små- og mellomstore bedrifter, må det utvikles et dynamisk og fremoverskuende støtteapparat for innovasjon. Dette må skje både gjennom offentlig støtte og ved at staten spiller på lag med privat sektor. Sverige har en privat forskningskapital som tilsvarer 9 500 kroner per innbygger. For Norge er det tilsvarende tallet 4 600 kroner per innbygger.

Dagens virkemiddelapparat for innovasjon inkluderer svært omfattende søknadsprosesser samt et komplisert regelverk. Flere små- og mellomstore bedrifter kjøper konsulenttenester fra eksterne rådgivere for å sørge for bedre uttelling på søknadene sine. Det er i utgangspunktet en fallitterklæring. Søknadsprosessen i Innovasjon Norge må forenkles. Skattefunn-ordningen er populær, og den har dokumenterbar effekt på innovasjonsinnsatsen i norske bedrifter. Imidlertid er det strenge og omfattende regler for hva som kan defineres som innovasjon. Forslagsstillerne mener regelverket rundt tildelingskriterier bør forenkles slik at ordningen blir enda mer attraktiv og mindre byråkratisk.

Forslagsstillerne ønsker følgende forbedringer i Skattefunn-ordningen:

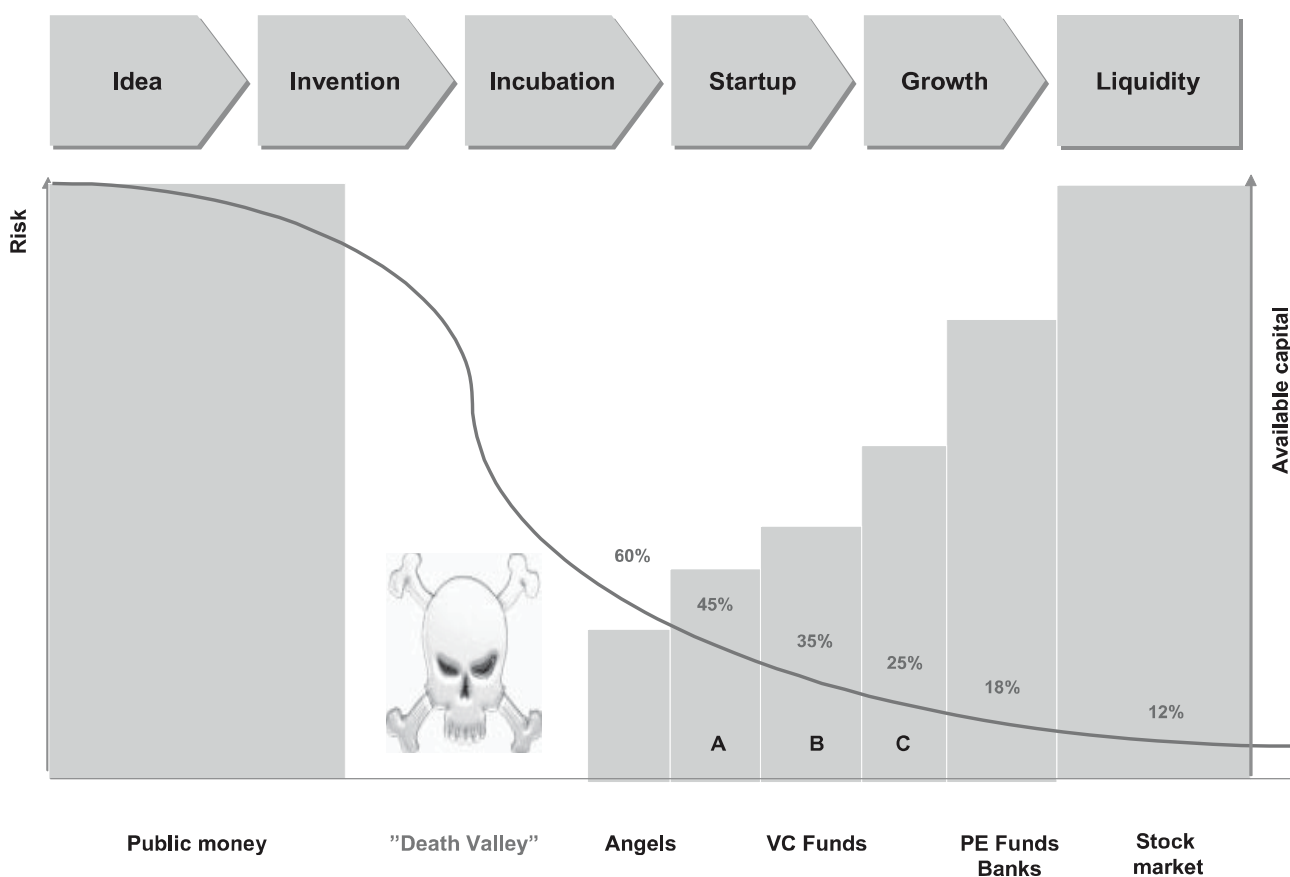
- Heve beløpsgrensene til minimum 8 mill. kroner for egen FoU og minimum 12 mill. kroner for FoU i samarbeid med offentlig godkjent FoU-institusjon
- Fjerne regelen om maksimal timesats på 530 kroner
- Fjerne regelen om maksimum 1850 timer per år for egne ansatte
- Gjeninnføre støtte til ulønnet egeninnsats i forskning og utvikling

Forslagsstillerne vil i tillegg understreke at innovasjons- og kommersialiseringsinnsatsen kan styrkes

ved å satse sterkere på brukerstyrt innovasjonsarena (BIA). Her kan prosjekter fra ulike områder, initiert av de deltagende bedriftene, konkurrere om å få støtte på grunnlag av forskningskvalitet, innovasjonsgrad og verdiskapingspotensial.

Innovasjonsbørs

En av de største utfordringene små- og mellomstore bedrifter i vekstfasen står overfor er tilgangen på kapital. Som figuren viser, er det spesielt i den kritiske startfasen at kapital mangler. Mange bedrifter er i denne fasen for små til å ta steget ut i de etablerte kapitalmarkedene for å hente inn penger til videre vekst.

Kilde for modell: Symbion

Det viktigste hinderet for dette er tilstedeværelsen av ulike transaksjonskostnader, herunder asymmetrisk informasjon. Kapitalinnhenting må som regel gjøres gjennom en finansinstitusjon. For å utføre denne tjenesten tar tilretteleggeren en avgift. I tillegg må nye investorer betale transaksjonsavgifter når de investerer i bedriften. Dersom staten hadde bidratt til å redusere disse kostnadene, ville kapitalen for oppstartsbedrifter blitt billigere. Når man investerer i

innovasjon, skjer dette i en situasjon med asymmetrisk informasjon. Selger/gründer vet mer om egenkapene til eget produkt enn kjøper, og vil ha bedre forutsetninger til å vite reelt markedspotensial. En del av denne informasjonsasymmetrien kan forsvinne om en bedrift først må gjennom en godkjenning-fase som avdekker investorrelevant informasjon.

Ved at staten etablerer en innovasjonsbørs kan transaksjonskostnader reduseres. En måte å organisere

re en slik børs på vil være at Innovasjon Norge først tilrettelegger og velger ut bedrifter/prosjekter som kan være egnet for fremmedkapitalinvestering. Etter at en bedrift/prosjekt får grønt lys til å noteres på denne lavterskelbørsen, kan selskapene selv kunne velge om de vil selge aksjer eller obligasjoner for å hente inn kapital. Denne løsningen kobler privat sparekapital sammen med gründeres behov for finansiering. For å gjøre det mer attraktivt for privatpersoner å investere på denne innovasjonsbørsen, kan det gis enkelte skattefordeler for investorer som stiller opp med kapital til nystartede bedrifter. Forslagsstillerne mener regjeringen bør utrede opprettelsen av en lavterskel innovasjonsbørs.

Så Kornkapital

Regjeringen Bondevik II opprettet fire landsdekkende såkornfond samt Norinnova Invest i Tromsø. Såkornfondene hadde en grundig evaluering utført av Menon og Nordlandsforskning i 2009, med meget positive resultater. Disse såkornfondene er imidlertid i ferd med å tømmes, og allerede i begynnelsen av 2011 var det stor bekymring for at fondene hadde svært få midler tilgjengelig for nye investeringer. Det er, etter forslagsstillerne mening, behov for å fylle på disse fondene snarest, alternativt opprette nye tilsvarende fond. Regjeringen har erkjent behovet for ny såkornkapital, og har varslet økning i kapitalen allerede i forbindelse med eierskapsmeldingen fra april 2011. Løftet om at det snart kommer penger er gjentatt mange ganger, men beklageligvis uten at det er fulgt opp i handling.

Kunnskap

Det er hard konkurranse om arbeidskraften. For små- og mellomstore bedrifter utenfor olje- og gasssektoren er det en utfordring at oljerelaterte næringer trekker til seg mye av den kompetente arbeidskraften. At offentlig sektor vokser så kraftig vanskeligjør også rekruttering til mindre private selskaper.

Opgavene i arbeidslivet har blitt mer komplekse. Å være operatør i mekanisk industri vil i dag kunne kreve svært gode engelskkunnskaper. En kompetanseheving er nødvendig. Høyres representanter lanserte «Yrkesfagløftet» i 2010. Unødig teoretisering av mange fag øker frafallet blant mange teoritrøtte og mer praktisk rettede elever. Mangel på lærlingplasser fører til at svært mange ikke fullfører utdannelsen sin. Undervisningen bør skje i nært samarbeid med næringslivet, også utenfor skolen. Årene på skolen må forberede elevene på yrket de utdanner seg til. Derfor må yrkesfagene rette oppmerksomheten på relevant teori, og må aktivt bruke tilpasset undervisning for å heve elevenes læringsutbytte.

Ingen er utlært. Når samfunnet endrer seg og kravene øker, må også kompetansen i bedriftene styrkes. Forslagsstillerne ønsker å legge bedre til rette for

opplæring og kompetanseheving i bedriftene. NAVs tilskuddsordning for bedriftsintern opplæring må styrkes, slik at den også kan brukes ved mindre omstillinger enn det som dagens rammer for ordningen legger opp til i dag. Spesielt bør lengden på programmer utvides. På denne måten kan små- og mellomstore bedrifter gis en bedre anledning til å ligge i forkant av utviklingen i markedet

Skole – arbeidsliv

En tettere kobling mellom skole og arbeidsliv, vil både bidra til kompetanseutvikling og øke elevenes interesse for næringslivet. Forslagsstillerne vil legge til rette for hospiteringsordninger for yrkesfaglærere. Slik kan lærerne i en periode jobbe i næringslivet, og i tillegg kan personer fra næringslivet undervise i skolen.

Ungt entreprenørskap bidrar også til å koble skole og næringsliv, og ikke minst til å øke elevenes kunnskap om utfordringene og mulighetene ved å starte egen bedrift. Forslagsstillerne vil derfor øke satsingen på «Ungt entreprenørskap».

Professor II-stillinger er en glimrende mulighet til å la fagpersoner med næringslivskompetanse bidra til å utdanne neste generasjons arbeidstagere.

I dag går professor II-stillinger i stor grad «i kryss» mellom ulike universiteter, noe som lett kan gjøre at det kommer for lite nytenking og dynamikk inn i det akademiske miljøet. Forslagsstillerne ønsker en ordning for statlig (del)finansiering av professor II-stillinger fra næringslivet. Dette vil blant annet kunne hjelpe maritim sektor og realfagene. I tillegg ville en økt satsing på professor II-stillinger bidra til en tettere kobling mellom utdanningsinstitusjoner og næringslivet, for eksempel ved at studentoppgaver i større grad kan rettes inn mot næringslivets behov.

Mange forskningsoppdrag, som i dag løses innenfor offentlig sektor, kunne med fordel vært løst av kommersielle forskningsaktører. Små- og mellomstore kommersielle forskningsmiljøer kan for eksempel levere svært gode resultater som underleverandører i større offentlig utlyste prosjekter.

Tjenesteytende næringer

Tjenestesektoren vokser. I dag betaler mange for tjenester som man tidligere utførte selv eller for oppgaver som ble løst i familien eller av nabofellesskapet. Sektoren er mangfoldig, arbeidsintensiv og innovativ. Forslagsstillerne ser at det særlig innenfor helse og omsorg vil være økende behov for tjenester og et stort rom for private aktører, i tillegg til det offentlige og frivillige aktører. Mange dyktige helsearbeidere med erfaring fra offentlige institusjoner har startet opp for seg selv. Det ligger mye idealisme hos dem som starter opp private omsorgstjenester. Forslagsstillerne vil legge forholdene bedre til rette for

disse. Mangfold er positivt, og folks behov er svært ulike.

Fritt brukervalg betyr at brukeren selv kan få velge om oppgaven skal utføres av en offentlig eller privat tjenestetilbyder. Per september 2011 var det 15 kommuner som hadde innført fritt brukervalg. Disse kommunene var Oslo, Bergen, Stavanger, Drammen, Oppegård, Tønsberg, Bærum, Asker, Sola, Eide, Ski, Nøtterøy, Time, Arendal og Stjørdal. De aller fleste av disse kommunene er høyrestyrte. I Oslo, Bergen og Stavanger er det fritt brukervalg i hjemmesykepleien. Resultatet har vært at en rekke små- og mellomstore selskaper har begynt å levere hjemmetjenester til privatpersoner. Samtidig som disse selskapene leverer god omsorg, står de også for viktige tjenesteforbedringer og innovasjon. Fritt brukervalg kan i prinsippet også benyttes på andre områder der kommuner er ansvarlig for å levere et tjenestetilbud – som for eksempel barnehager. Dersom man skal dekke fremtidens krav til kvalitet i velferdstilbudet, vil fritt brukervalg naturlig få en sentral stilling i det offentlige velferdstilbudet. Forslagsstillerne mener at fritt brukervalg skaper et etterspørselsmangfold som gir brukeren økt valgfrihet og som vil gi mange nye små- og mellomstore bedrifter rom for vekst. Dette er en vekstmulighet dagens regjering ikke vil legge til rette for på grunn av sin uvilje mot private løsninger.

Offentlig-privat innovasjonssamarbeid

Tjenesteinnovasjon kommer til å bli viktigere etter hvert som norsk økonomi blir mer tjenesteintensiv. Det vil bli et stort behov for arbeidskraft i velferdsyrkene.

En del av den økte etterspørselen må dekkes av små- og mellomstore bedrifter i tjenesteytende sektor. Derfor bør entreprenørskap bli en fast del av utdanningen i velferdsyrkene. Enkelte helseutdanninger i Sverige inkluderer entreprenørskap. Forslagsstillerne mener at dette på sikt også bør bli en del av læreplanen i de norske helse- og sosialfagene. Barnehagesektoren er et godt eksempel på at private aktører og gründere kan være med og levere viktig offentlig velferd. Forslagsstillerne mener at måten barnehagereformen ble gjennomført på kan danne mønster for andre områder.

Det er viktig at offentlige oppgaver skal finansieres av det offentlige, og at det offentlige skal kontrollere kvaliteten, men selve tjenestene må også kunne utføres av private eller frivillige aktører.

Bedrifter i de tjenesteytende næringene vil i større grad levere fremtidens velferd. Stat, fylkeskommune og kommune kjøper årlig tjenester for milliarder av kroner. Offentlig kjøp gir mulighet til å sette klare krav til pris og kvalitet, men i tillegg kan offentlig kjøp brukes til å skape bedre vilkår for små- og mellomstore bedrifter, spesielt når det gjelder tjenesteinnovasjon. Offentlig sektor bør i større grad være

innovative innenfor sin egen virksomhet og stimulere til innovasjon i næringslivet gjennom sine innkjøp. Praktisering av offentlige innkjøpsregler må tilrettelegges for at det kan åpnes opp for et tillitsbasert samarbeid med næringsliv og forskningsmiljø fra idéstadium til innkjøp.

Offentlig-privat innovasjonssamarbeid (OPI) er en løsning der nye tjenester utvikles i fellesskap mellom bedrift og myndigheter. Istedenfor å kjøpe en vare eller tjeneste, investerer en offentlig innkjøper i utviklingen av et nytt og bedre alternativ. Innkjøperen deltar selv aktivt med kunnskap om de behov som skal dekkes. I Danmark har regjeringen utviklet en egen OPI-brukerveiledning for å støtte innkjøpere i kommuner og regioner. Her så OPI dagens lys da et statlig sykehus skulle utvikle bedre utstyr. Ordningen var vellykket, men det var svært mange fallgruver i prosessen, blant annet fordi anbudsregler er kompliserte. En slik brukerveiledning bør skrives og tilpasses norske forhold, og brukerveiledningen bør spesielt legge til rette for OPI innenfor tjenesteinnovasjon.

Konkurrans om innkjøp

Private og frivillige tjenesteleverandører spiller en viktig rolle for at det offentlige kan levere det tilbudet innbyggerne forventer. Det offentlige kjøper varer og tjenester for nærmere 400 mrd. kroner årlig. Det er nødvendig at disse ressursene brukes på best mulig måte. Forslagsstillerne mener at de som leverer oppdragene, må være de som kan levere mest og best kvalitet for pengene. Det krever ryddighet og likebehandling av tilbyderne.

Ulike konkurranseforhold for de ulike mellomleverandørene svekker konkurransen om å levere de beste tjenestene. Resultatet er at innbyggerne får et dårligere tilbud. Forslagsstillerne mener derfor at frivillige og private aktører må kunne konkurrere med offentlige aktører på mer like vilkår enn i dag og vil fremme forslag om det.

Merverdiavgiftssystemet er et eksempel på en ordning som kan favorisere offentlige tilbydere, og derved svekke konkurransen. Konsekvensen er at brukerne ikke tilbys de beste tjenestene. Forskjellsbehandlingen oppstår når offentlige institusjoners egen fremstilling av tjenester skjer uten plikt til å beregne merverdiavgift, mens anskaffelsen av en tilsvarende tjeneste fra frivillige og private leverandører blir avgiftsbelagt. Offentlige institusjoner kan derfor rent budsjettmessig ha en økonomisk fordel av at tjenestene blir utført med egne ansatte, i stedet for å kjøpe tjenestene fra andre. Dette svekker imidlertid konkurransen, gir mindre effektiv ressursbruk, og et dårligere tilbud til innbyggerne.

Dette var bakgrunnen for at Bondevik II-regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2004, innførte en ordning som sikrer likebehandling mellom

kommunal og fylkeskommunal egenproduksjon, og kjøp fra uavhengige tjenesteleverandører.

I statsbudsjettet for 2006 foreslo Bondevik II-regjeringen en tilsvarende ordning for den statlige forvaltningens innkjøp. Forslaget ble senere, og uten nærmere begrunnelse, reversert av Stoltenberg II-regjeringen.

Infrastruktur for verdiskaping

Et veisystem i verdensklasse, en moderne jernbane, en trygg farled, god bredbåndsdekning og et effektivt postsystem utgjør ryggraden til en konkurransedyktig nasjon. Små- og mellomstore bedrifter er avhengige av å få varene raskt frem og trygt hjem. Uten forutsigbarhet i vareleveranser kan det bli vanskelig å drive en effektiv og moderne forretningsvirksomhet. I tillegg vil bedre infrastruktur redusere avstandskostnadene, noe som igjen gir konkurransekraft til norske bedrifter. Derfor trenger man et solid løft for å skape en infrastruktur tilpasset verdiskapingen i små- og mellomstore bedrifter. Forslagsstillerne ønsker å benytte offentlig-privat samarbeid (OPS) til å organisere større prosjekter. OPS kan gi mange fordeler. For det første blir planlegging og utbygging gjennomført raskere, fordi finansiering og organisering kan gjøres mer helhetlig. Dessuten gir denne kontraktsstrukturen mulighet til å inkludere langsiktig vedlikehold som en del av prosjektet. Man unngår dermed et mulig fremtidig etterslep på vedlikeholdssiden. Nye og bedre OPS-veier vil gi næringslivet lavere kostnader og bedre vilkår for vekst.

Næringsvennlige lokalmiljøer

En god næringspolitikk krever gode generelle og nasjonale rammebetingelser, men også aktive kommuner som legger til rette for at bedrifter kan blomstre. Forslagsstillerne mener mest mulig lokalt selvstyre er positivt for lokal verdiskaping, og det er et mål å legge til rette for lokalpolitisk engasjement. Lokale verdiskapere og kommuner opplever i dag å bli overkjørt og overstyrt av fylkesmannen og andre statlige myndigheter. Forslagsstillerne vil ha mer lokal selvbestemmelse. Statlig byråkrati må reduseres og kommunenes frihet må bli større. Skjønnsutøvelsen som i dag utføres av statlige byråkrater skal utføres av lokalt folkevalgte.

Kommuner har et stort virkemiddelapparat til rådighet. De kan tilrettelegge areal til næringsutvikling, satse på en mer næringsrettet infrastruktur og bidra til å skape gode tjenester for bedriftsveiledning. Klyngesammenslutninger på lokalt nivå vil kunne gi god kunnskapsoverføring. Det bør legges til rette for arenaer der selskaper og kommuner (politikere med beslutningsmyndighet) møtes for å presentere løsninger på kommunale utfordringer og danne partnerskap

og felles prosjekter som skaper «vinn-vinn»-situasjoner for begge parter. Raskere kommunal og fylkeskommunal saksbehandling er også et viktig bidrag for mer næringsvennlighet lokalt.

Svært mange skoler samarbeider med næringslivet gjennom ordningen «Ungt entreprenørskap». Kommuner har et særskilt ansvar for at det tilrettelegges for oppstart av elevbedrifter. Det bør tilrettelegges for økt samhandling mellom skole og næringsliv.

Forslagsstillerne mener økt grad av lokalt selvstyre vil kunne gi flere muligheter for å bedre rammevilkårene til små- og mellomstore bedrifter. I dag er det slik at kommuner mangler klare insentiver til god næringsutvikling. Ved at kommunene får beholde en andel av selskapskatten, gir en lokal satsing på vekstkraft direkte uttelling lokalt. Derfor vil forslagsstillerne foreslå at kommunene får beholde en del av selskapskatten.

Skatt og sosiale ytelser

Sosiale ytelser

Å starte og drive bedrifter innebærer å ta personlig risiko. Mange satser sine egne penger og legger ned enorm innsats for å få hjulene til å gå rundt. Det er viktig at de som satser også opplever en trygghet gjennom gode sosiale ordninger.

Enkeltpersonsforetak har kommet dårligere ut av både skattereformen og pensjonsreformen, og denne selskapsformen er forskjellsbehandlet i negativ retning innenfor en rekke områder. Enkeltpersonsforetakene skaper sin egen arbeidsplass, bærer den økonomiske risikoen for virksomheten personlig og har verken rett til sykepenger eller arbeidsledighetstrygd. De betaler en forhøyet trygdeavgift, men betaler ikke arbeidsgiveravgift.

Fremtidens velferdssamfunn avhenger av et nyskapende næringsliv. Derfor er det å legge til rette for at flere våger å gjøre et forsøk på å realisere en god idé, en viktig politisk prioritering. En fremtidsrettet politikk støtter nyskapere og gründere. Forslagsstillerne mener det er nødvendig å gå igjennom de sosiale ordningene for selvstendig næringsdrivende.

Selv om det er ryddet opp i en del urimelig forskjellsbehandling mellom arbeidstagere og selvstendig næringsdrivende, er det enkelte områder hvor selvstendig næringsdrivende kommer svært uheldig ut. Et slikt område er omsorgspenger for syke barn. Arbeidstagere som har mer enn to barn, eller kronisk syke barn, eller som er eneforsørgere, har krav på noen flere dager med omsorgspenger for syke barn. Denne rettigheten har ikke selvstendig næringsdrivende, noe som slår svært uheldig ut for noen få, og som svekker det sosiale sikkerhetsnettet som alle næringsdrivende har behov for å vite at de har.

Investeringsfond

Enkeltpersonsforetak (ENK) og de selvstendig næringsdrivende er sentrale aktører for et dynamisk arbeidsliv. De representerer mange arbeidsplasser og er for mange den selskapsformen man starter opp en virksomhet under. Eier er ansvarlig for virksomhetens totale økonomi og stiller dermed alle personlige verdier som sikkerhet. Enkelte næringsgrupper, som for eksempel alle som driver innen landbruk, er pålagt å drive sin virksomhet som ENK. Denne selskapsformen gir ingen muligheter for eier til å skjermes deler av overskuddet fra full personbeskatning. ENK gir dermed ikke samme mulighet som innen for eksempel aksjeselskaper til å holde tilbake overskudd gjennom ikke å dele ut utbytte for å sikre kapital til framtidige investeringer. Forslagsstillerne vil derfor opprette investeringsfond for ENK der eier skal kunne sette av et beløp eller en andel av overskuddet og skjermes denne avsetningen fra personbeskatning. Inntil det er høstet erfaring bør beløpet være inntil 100 000 kroner eller inntil 10 pst. av overskuddet. Det avsatte beløpet kan enten benyttes til investeringer eller medtas i personinntektsgrunnlaget når det løses opp.

Investeringsfond vil være en skattekreditt, fordi beløpet vil komme til beskatning. Over tid er derfor ordningen nøytral, men det kan forventes at mange vil velge å bruke ordningen de første årene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke det private eierskapet og fremme forslag om redusert eierbeskatning. Nye og bedre rammebetingelser må innebære at skatten på arbeidende kapital fjernes.

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre arveavgiftsloven slik at arveavgiften fjernes for å lette generasjonsskifte.

III

Stortinget ber regjeringen øke tempo i forenklingsarbeidet for næringslivet og gjennomføre forslag i tråd med Dokument 8:96 S (2011–2012).

IV

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om hvordan Skattefunn-ordningen kan gjøres enklere og dermed mer attraktiv. Regjeringen bes i statsbudsjettet for 2013 å fremme forslag om å styrke ordningen

i tråd med hva som er beskrevet i dette dokumentfor-slaget.

V

Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem forslag om en lavterskel innovasjonsbørs for å skape et sterkere bånd mellom privat sparekapital og små- og mellomstore bedrifter i en tidlig fase. Siktemålet skal være å lette disse bedriftenes tilgang på kapital i en tidlig fase av bedriftens utvikling.

VI

Stortinget ber regjeringen forenkle søknadsprosessen i Innovasjon Norge, med den hensikt å redusere behovet for ekstern konsulenthjelp hos søker.

VII

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om tilførsel av ny kapital til såkornfond.

VIII

Stortinget ber regjeringen, i løpet av høsten 2012, legge frem en bred vurdering av tiltak og fremme forslag om skatteordninger som kan åpne for at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift, herunder økning av fribeløpet for ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift.

IX

Stortinget ber regjeringen styrke den yrkesfaglige opplæringen i tråd med Dokument 8:52 S (2009–2010).

X

Stortinget ber regjeringen styrke lærlingordningen gjennom økte lærlingtilskudd.

XI

Stortinget ber regjeringen øke satsingen på bedriftsintern opplæring og legge til rette for at ordningen kan nyttes ved mindre omstillinger enn hva som er tilfelle i dag.

XII

Stortinget ber regjeringen utvikle en egen finansieringsordning for professor II-stillinger, slik at næringslivet får sterkere insentiver til å finansiere slike stillinger.

XIII

Stortinget ber regjeringen sette flere forskningsprosjekter ut på anbud for å sikre at flere relevante forskningsmiljøer får anledning til å bidra med sin kompetanse.

XIV

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at flere kommuner motiveres til å gjennomføre fritt brukervalg innen omsorgssektoren.

XV

Stortinget ber regjeringen utarbeide en brukerveiledning for offentlig-privat innovasjonssamarbeid, spesielt tilrettelagt for tjenesteinnovasjon i små- og mellomstore bedrifter.

XVI

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2013, fremme forslag om en nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen for å sikre at offentlige og private aktører kan konkurrere på lik linje om statlige innkjøp.

XVII

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke investeringene i infrastruktur og legge til rette for offentlig-privat samarbeid (OPS) som organiseringsform på nye samferdselsprosjekt.

XVIII

Stortinget ber regjeringen legge til rette for og fremme forslag om endring i skatteloven slik at kommuner kan beholde en andel av selskapsskatten.

XIX

Stortinget ber regjeringen sørge for at det lokale selvstyret styrkes i arealsaker gjennom å fremme forslag om at bestemmelsene om nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, statlige planretningslinjer og statlige planbestemmelser fjernes, at statens mulighet til å fremme innsigelse kun ut fra skjønn fjernes, samt at statlige myndigheter kun skal kunne overprøve dispensasjoner der det kan do-

kumenteres at dispensasjonen fra byggeforbudet klart vil gå ut over allemannsretten i området.

XX

Stortinget ber regjeringen sørge for at begrepet «inngrepssvære naturområder» ikke lenger skal tillegges vekt ved behandling av arealsaker i statlige forvaltningsorganer.

XXI

Stortinget ber regjeringen, i løpet av 2012, fremme forslag om endring i fylkesmannens oppgaver der disse innskrenkes til kun å omfatte legalitetskontroll for å ivareta enkeltmenneskers rettigheter når det gjelder den kommunale forvaltningen og at kommunene holder seg innenfor vedtatte lover.

XXII

Stortinget ber regjeringen, innen utgangen av 2012, foreta en helhetlig gjennomgang av vilkårene for enkeltpersonforetak, og fremme forslag om konkrete forbedringer spesielt knyttet til skattemessig likebehandling, sosiale rettigheter, forenklingstiltak, tilgang på kapital og det offentlige virkemiddelapparatets innretning og innsats.

XXIII

Stortinget ber regjeringen gå gjennom ordningen med omsorgspenger ved syke barn for selvstendig næringsdrivende og sørge for at urimelig forskjellsbehandling fra arbeidstagere fjernes. Dette gjelder blant annet selvstendig næringsdrivende med mer enn to barn eller med kronisk syke barn, eller som er eneforsørgere.

XXIV

Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med investeringsfond for enkeltpersonforetak, i første omgang begrenset til 10 pst. av årets overskudd og begrenset til 100 000 kroner.

Oslo, 3. mai 2012

